

Asia: VN/538/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi jätelain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Yleiset säännökset (Luku 1)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 1 ja sen perusteluista

Tuottajayhteisöjen neuvottelukunta TYNK kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto hallituksen esityksestä jätelain muuttamiseksi ja haluaa edustamiensa Suomessa toimivien tuottajayhteisöjen puolesta lausua seuraavaa. Lausunnossa esitämme myös hallituksen esityksen ulkopuolelta joitain täsmennysehdotuksia nykyiseen jätelakiin.

Yleiset velvollisuudet ja periaatteet (Luku 2)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 2 ja sen perusteluista

11 a § Uudelleenkäytön valmistelun edistäminen

On hyvä, että uudelleenkäytön valmistelua harjoittavat yritykset saavat hyödyntää jätettä vain, jos kunta, tuottaja tai muu taho ei sitä itse tee. On myös tärkeää, että jätteen luovuttaja voi periä uudelleenkäytön valmistelua harjoittavalta yritykseltä kustannustehokkaasta keräyksestä aiheutuneet kustannukset ja että ei-ammattimainen keräys, kuten jakelijoiden keräys, rajataan ulos. Uudelleenkäyttöön tai sen valmisteluun liittyvät palvelut eivät nykyisessä jätelaisissa kuulu 47 §:ssä tarkoitetun tuottajan ja jätehuollon toimijan yhteistoimintavelvoitteen piiriin. Jotta uudelleenkäytön valmisteluun luovutettujen jätteiden määrä tulisi mukaan valtakunnalliseen tilastointiin, tulisi jätelain 47 §:ää muuttaa siten, että uudelleenkäyttöä ja sen valmistelua saisi tehdä vain yhteistyössä tuottajan kanssa. Vaihtoehtoisesti raportointivelvoite tulisi säätää uudelleenkäytön valmistelijalle.

15 a §: Kielto polttaa tai sijoittaa kaatopaikalle uudelleenkäytön valmistelua tai kierrätystä varten erilliskerättyä jätettä

Muistutamme, että perusteluiden mukaan ehdotettu säännös ei estä kierrätystä varten erilliskerätyn jätteen polttamista tai sijoittamista kaatopaikalle, jos jäte on esimerkiksi onnettomuudesta, epätavallisista sääolosuhteista tai muusta niihin rinnastettavasta jätteen haltijasta riippumattomasta

poikkeuksellisesta syystä muuttunut laadultaan uudelleenkäytön valmisteluun tai kierrätykseen kelpaamattomaksi.

20 § Aiheuttamisperiaate

Jätteen alkuperäinen tuottaja taikka nykyinen tai aiempi jätteen haltija vastaa jätehuollon kustannuksista mukaan lukien tarvittavasta infrastruktuurista ja sen toiminnasta aiheutuvat kustannukset.

Hallituksen esityksen 20 §:ää koskeviin perusteluihin infrastruktuurista ja sen toiminnasta aiheutuvien kustannusten vastuun kattavuudesta kirjattu myös ”käsittelylaitoksista aiheutuvat investointi- ja ylläpitokustannukset”.

Direktiivissä tuota koskien on pitäydytty loivempaan muotoiluun ja käsittelylaitoksista ei erikseen mainita: Kun huomioidaan meneillään olevat hankkeet erityisesti SE-laitteiden, mutta myös joidenkin akkujen sisältämien kriittisten ja harvinaisten raaka-aineiden erottamis- ja hyödyntämismenetelmien kehityksessä, hajaantuu käsittelytoiminta entisestään nykyisestä. Mielestämme poikkeaminen direktiivin muotoilusta ei ole perusteltua edes 20 §:ää koskevissa hallituksen esityksen perusteluissa.

Kunnan vastuulla oleva jätehuolto (luku 5)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 5 ja sen perusteluista

-

Tuottajavastuu ja juomapakkaukset (Luvut 6 ja 7)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 6 ja 7 sekä niiden perusteluista

46 §: Tuottajan vastuu jätehuollosta ja sen kustannuksista

On tuottajavastuun toteutumisen kannalta olennaista, että tuottajavastuu ulotetaan koskemaan myös etäkaupalla myytäviä tuotteita. Lisäksi tuemme Pirkanmaan ELY-keskuksen lausuntoa ja esitystä oikeudenmukaisemmasta ja täsmällisemmästä sääntelystä: Perustelumustion 3.4.1 ensimmäisen kappaleen viimeisen lauseen mukaan tuottajien on otettava maksutta vastaan myös muiden toimijoiden keräämät, tuottajan järjestämään vastaanottoon toimitetut käytöstä poistetut tuotteet. Kohtaan tulisi tehdä täsmennys, jonka mukaan vastaanottovelvoite ei koskisi muiden tuottajien tai tuottajayhteisöjen keräämiä tuotteita, ellei tuottaja ole kyseisen vastaanottojärjestelmän järjestäneen tuottajayhteisön jäsen. Tuottaja ei täten voisi siirtää omia jätehuolto- ja kustannusvastuitaan muiden tuottajien hoidettavaksi. Tuottajan on itse huolehdittava keräämiensä tuotteiden jätehuollosta ja sen aiheuttamista kustannuksista. Muotoilu voisi olla esimerkiksi:

Velvoite ottaa vastaan jätteitä ei koske muiden tuottajien tai tuottajayhteisöjen keräämiä tuotteita, ellei jätteiden luovuttaja ole kyseisen vastaanottojärjestelmän järjestäneen tuottajayhteisön jäsen tai sopinut siitä kyseisen tuottajayhteisön kanssa.

Tuottajan toissijainen vastuu tulisi ulottaa lähtökohtaisesti vain isännättömiin, satunnaisiin tuotteisiin ja tuotteisiin, joiden tuottajat ovat lakanneet olemasta olemassa.

47 §: Tuottajan ensisijainen oikeus järjestää jätehuolto

Pykälän mukainen rinnakkaisten käytöstä poistettujen keräys- ja vastaanottojärjestelmien tarjoaminen tulisi suhteuttaa jätelain 46 §:n mukaisiin tuottajan vastuulla oleviin tuotteisiin eli koskemaan tuottajan markkinoille laskettuja määriä ja kohtuulliseksi katsottavaa määrää muista tuotteista. Termi rinnakkainen järjestelmä antaa sellaisen kuvan, että hyväksytyjen tuottajavastuujärjestelmien rinnalle olisi mahdollista rakentaa oikeasti rinnakkaisia erillisiä keräysjärjestelmiä, jotka eivät todellisuudessa palvele tuottajien tuottajavastuuelvoitteita vaan mahdollistavat toimijan toiminnanharjoittamisen entiseen tapaan. 47 §:n mukaisen yhteistoiminnan tulisi koskea vain tuottajan markkinoille laskemia tuotteita (ei muita tuotekategorioita) ja yhteistoiminnan tulisi koskea vain tuottajan vastuulle kuuluvaa keräystä ja kierrätystä.

48 §: Tuottajavastuun piiriin kuuluvat tuotteet ja tuottajat

Sähkö- ja elektroniikkalaitteiden tuottajia lukuun ottamatta ulkomaiset etämyyjät ovat jääneet tuottajavastuuelvoitteiden ulkopuolelle, vaikka etäkauppa on ollut koko vuosikymmenen vahvassa kasvussa. Jätelakiehdotus asettaa ensimmäistä kertaa myös muiden tuottajavastuualojen etämyyjät tuottajavastuuseen ja tämä merkittävä uudistus tulee tukemaan tuottajavastuujärjestelmien kustannusten oikeudenmukaista jakoa tuottajien kesken. Tämä on hyvä ja kannatettava uudistus.

Lainsäädännön noudattamisen varmistamiseksi valvovalle viranomaiselle tulee taata riittävät resurssit ja luotettavan tiedot valvonnan tueksi. Valvonnan helpottamiseksi kansainvälisille verkkoalustoille tulisi asettaa vielä lisäksi toissijainen tuottajavastuuelvoite. Toissijaisen vastuun nojalla myyntialustan tulisi huolehtia alustaansa käyttävien tuotteiden tuottajavastuuelvoitteiden täyttämisestä Suomessa, mikäli alustoilla toimivat yritykset eivät itse sitä tee.

Ehdotamme pykälään seuraavia lisäyksiä:

Tuottajavastuu koskee [myyntitavasta riippumatta] seuraavia tuotteita ja niitä ammattimaisesti markkinoille saattavia tai etämyynnin kautta suoraan käyttäjille myyviä tuottajia:

--

Mikäli toiseen valtioon sijoittautunutta etämyyjää ei saada selville tai täyttämään tuottajavastuuvollisuuttaan, on sen verkkoalustan*, jonka kautta mainittu etämyyjä myy tuotteitaan, vastattava tuottajavastuuvollisuudesta tämän puolesta.

*Verkkoalustalla tarkoitetaan sähköistä välitys- tai tallennuspalvelua, jossa kolmannet osapuolet myyvät tuotteita.

Voimassa olevan jätelain 48.2 §:n mukaan tuottajavastuun piiriin eivät kuulu pakkausten tuottajat, joiden liikevaihto on vähemmän kuin 1 000 000 euroa. Koska muillakaan tuottajavastuualoilla ei ole liikevaihtorajoja, ehdotamme kyseisen liikevaihtorajan poistamista pakkausten tuottajilta yritysten tasapuolisen kohtelun ja pakkausten tuottajavastuun uskottavuuden sekä kerättävien raportointitietojen luotettavuuden ja kattavuuden varmistamiseksi.

49 §: Käytöstä poistettavien tuotteiden vastaanotto ja kuljetus

Nykyisen jätelain 49 § 3 momentin mukaan tuottajan on järjestettävä 56 §:n mukaan kerättyjen käytöstä poistettujen tuotteiden kuljetus maksutta tuotteen jakelijan vastaanotto paikasta. Mikäli jakelijan vastaanotto paikka on tuottajavastuuvolitoitensa laiminlyöneen tuottajan myyntipiste, pääsee tuottajavastuuvollisuutensa laiminlyönyt tuottaja kuluitta eroon keräämistään ja mahdollisesti myös omista jätteistään vaikka ei osallistu jätehuoltojärjestelmän kustannuksiin. Esitämme Pirkanmaan ELY-keskusta asiassa tukien, että nykyistä säädöstä tulisi täsmentää esimerkiksi seuraavasti:

- - Velvollisuutta ei ole silloin, kun kysymys on tuotteen jakelijan vastaanottopisteestä, joka kuuluu tuottajalle, joka ei kuulu noudon järjestävään tuottajayhteisöön tai jolla ei ole sopimusta tuottajayhteisön kanssa.

53 a § Tuottajan omavalvonta

Omavalvontavaatimuksen ei tule lisätä kohtuuttomasti tuottajayhteisöjen hallinnollista taakkaa ja kustannuksia, sillä tuottajayhteisöjen toimintaa, tietojen raportointia ja niiden laadullisia vaatimuksia ohjaa jo vahvasti paitsi jätelainsäädäntö myös päätös tuottajarekisteriin hyväksymisestä. Tuottajavastuuviranomainen tarkistaa vuosittain tuottajayhteisöjen toimittamat seurantatiedot ja lisäksi pitää niiden kanssa valvontakokouksen. Tilintarkastajien toteuttamassa tilintarkastuksessa varmistetaan, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan yhtiön toiminnan tuloksesta sekä taloudellisesta asemasta lain asettamien vaatimusten mukaisesti.

Tuottajayhteisöjen toimintaa valvotaan siis jo nykyisellään kattavasti, joten vaatimusta omavalvonnan tueksi tehtävistä säännöllisistä ja riippumattomista tarkastuksista ei tulisi automaattisesti vaatia nykyisten järjestelyiden lisäksi, vaan tuottajavastuuviranomaisella tulisi olla oikeus vaatia sitä vain, jos valvonnassa todetaan siihen selvä tarve. Jätedirektiivikin edellyttää omavalvontamekanismeja, jota tukevat tarvittaessa säännölliset riippumattomat tarkastukset. Riippumattomia tarkastuksia tekevän henkilön pätevyysvaatimuksista ei tule tehdä liian raskaita,

vaan tässä tapauksessa tulisi mahdollistaa muidenkin kuin akkreditoitujen toimijoiden käyttö ja esimerkiksi vertaisarviointi.

62 § Tuottajayhteisöön liittyminen

Ehdotetun 1 momentin mukaan tuottajan olisi velvoitteistaan huolehtiakseen liityttävä tuottajayhteisöön tai perustettava sellainen yhdessä muiden tuottajien kanssa ja liittyminen tuottajayhteisöön olisi tuottajalle ensisijainen tapa hoitaa tuottajavastuuelvoitteet. Tuottajien liittyminen tuottajayhteisöön tuottajarekisterin sijaan on kannatettava ja hyvä ehdotus, joka selkeyttää tuottajavastuujärjestelmiä. Ehdotuksen 62 §:n perusteluiden mukaan tuottajan rekisteröityminen suoraan tuottajarekisteriin olisi mahdollista lähinnä yrityksille suunnattuja tuotteita markkinoille saattavien tuottajien kohdalla. Näidenkin osalta liittyminen tuottajayhteisöön olisi monissa tapauksissa perusteltua, sillä tuottajayhteisöt vastaavat loppukäyttäjille suunnatusta viestinnästä yksittäisiä tuottajia laajemmin ja lisäksi yritystuotteet voivat kaikesta huolimatta päätyä tuottajayhteisöjen järjestämiin keräysjärjestelmiin. Ehdotuksen perusteluissa mahdollisuus rekisteröityä suoraan tuottajarekisteriin tulisi rajata koskemaan ainoastaan niitä tuottajia, joiden tuotteille ei ole olemassa vielä tuottajayhteisöä. Liittymisen tuottajayhteisöön tulisi kaikissa tapauksissa olla ensisijainen vaihtoehto, mikäli tuottajayhteisöratkaisu on olemassa.

Ehdotuksessa esitetty uusi vaatimus ”pakkausten tuottajayhteisön toimialan on katettava kaikki pakkausmateriaalit” poikkeaa muiden tuottajavastuualojen sääntelystä. Tuottajayhteisöjen välisellä yhteistyöllä sekä sähköisten järjestelmien kehittämällä voidaan parantaa tuottajan palvelua.

Tuottajayhteisöjen ja niiden toimintojen yhdistäminen on mahdollista hallintoon ja viestintään liittyvien tehtävien osalta. Eri materiaalien operatiivinen toiminta on toisistaan poikkeavaa mm. kierrätysprosessien osalta. Tuottajavastuun hallinnointi ja operatiivinen toiminta tulisi erottaa toisistaan.

63 § Tuottajayhteisön toiminta

Esitettyssä uudessa säännöstekstissä sekä oikeudet että velvollisuudet tulisi jakaa tasapuolisesti tuottajayhteisössä. Tätä on avattu perusteluissa siten, että ”tuottajayhteisön hallinto ja päätöksenteko tulisi järjestää siten, että tuottajien todellinen päätösvalta on oikeassa suhteessa näiden maksuvelvollisuuteen” (perustelut s. 81). Nyt voimassa oleva laki on korostanut tuottajien tasapuolista kohtelua ja asemaa tuottajan koosta ja liikevaihdosta ja maksuvelvollisuuksien määrästä riippumatta. Jos nyt tuottajat eriarvoistetaan niiden koon perusteella, mahdollistetaan epäterveen kilpailun edistäminen. Näkökantamme on, että muutos johtaisi nimenomaan epätasapuolisuuteen ja eriarvoisuuteen, emmekä siten kannata esitettyä uudistusta.

1. momentin mukaan vähäisiä määriä markkinoille saattavat tuottajat saisivat helpotuksia suhteessa muihin toimijoihin. Tämä saattaa olla perusteltua edellyttäen, että kriteerit ovat johdonmukaisia eivätkä vapauta toimittajia olennaisista tuottajavelvoitteista eivätkä aseta kohtuuttomia

lisärasitteita muille tuottajille. Näkemyksemme on, että tuottajayhteisön tulee voida määritellä kriteerit itse, koska ne tuntevat itse toimintansa parhaiten.

Ehdotetun säännöksen 2 momentin mukaan tuottajayhteisön olisi ylläpidettävä julkisesti saatavilla olevaa, ajantasaista luetteloa tuottajien lisäksi omistajistaan. Luettelosta tulisi näkyä myös, minkä tuotteiden tuottajavastuu on siirretty tuottajayhteisölle. Luetteloon tulisi muun ohella merkitä tiedot jäsenen maksuista tuottajayhteisölle yksikkö- tai tonniperusteisesti. Säännöksen perusteluissa (s.81) todetaan, että maksuista ei voi päätellä yksittäisen tuottajan markkinoille saattamien tuotteiden määriä tai markkinaosuuksia, koska ne ilmoitetaan yksikkö- tai tonniperusteisesti. Tätä pidämme tärkeänä ja ehdotamme, että perustelumuiotioon lisätään täsmennys, että tämä vaatimus voidaan täyttää esimerkiksi julkaisemalla yleisessä tietoverkossa tuottajayhteisön hinnasto.

Tuottajayhteisön maksuosuuksien määrittelemisessä mm. kierrätettävyyden, korjattavuuden ja kestävyuden mukaan on otettava huomioon tuottajayhteisöjen realistinen mahdollisuus valvoa markkinoille laskutietojen oikeellisuutta. Jotta maksuosuuksia ohjaavaa luokittelua voidaan kehittää, tulee pyrkiä kansainväliseen harmonisointiin ja vältettävä kansallisia vaatimuksia.

65 § Tuottajien ja tuottajayhteisöjen yhteistyö

Ehdotuksessa esitetyn yhden luukun periaatteen mukaan tuottajayhteisöjen olisi tarpeellisin yhteistoimin taattava tuottajille mahdollisuus hoitaa eri tuotteita koskevat tuottajavastuunvelvoitteensa yhden toimijan kautta. Ehdotuksessa esitettyä velvoittavuutta yhden luukun periaatteen takaamiseksi ei edellytetä sellaisenaan jätedirektiivissä, joten katsomme, että ei ole perusteita kirjata vaatimusta näin velvoittavana. Vaatimus yhden luukun palvelujen tarjoamisesta tarkoittaisi väistämättä erilaisten uusien hallinnollisten järjestelmien rakentamista ja lisäkustannuksia, mikä ei ole oikeudenmukaista vapaamatkustamisongelma huomioiden. Se myös vaarantaisi kustannusten läpinäkyvyyden tuottajille. Eri tuottajavastuualojen, jätevirtojen ja kierrätysprosessien erot aiheuttavat joka tapauksessa toiminnallista monimutkaisuutta, jota ei voida poistaa yhdistämällä ne kaikki yhden organisaation toteuttamaksi. Muiltakin osin uusi jätelakiehdotus lisää tuottajayhteisöjen hallinnollista työtä ja kustannuksia, mikä tulee ottaa tässä huomioon.

Tuottajayhteisöt ovat jo pitkään vapaaehtoisin toimin edistäneet yhden luukun periaatetta muun muassa keskinäisin sopimuksin. Lisäksi tuottajayhteisöt ovat jo vuosia pyrkineet edistämään yhteistyössä viranomaisten kanssa yhteistä kansallista tuottajarekisteriä, josta pystyisi yhdellä haulla näkemään kaikki toimijan tuottajavastuuta koskevat rekisteröinnit. Tämä kansallinen julkisessa tietopalvelussa oleva tuottajavastuurekisteri olisi mielestämme välttämätön ensimmäinen askel sekä vapaamatkustamisen vähentämiseksi että tuottajien sääntelytaakan vähentämiseksi. Yksittäisillä tuottajavastuualoilla ja tuottajilla on edelleen oltava mahdollisuus perustaa tuottajayhteisö tai ylläpitää tuottajayhteisöä ilman vaatimusta taata kaikkien eri tuottajavastuunvelvoitteiden hoitamista.

Näin ollen katsomme, että ei ole perusteltuja syitä muuttaa EU:n jätesäädöspaketin täytäntöönpanoa valmistelleen työryhmän mietinnössä ehdottamaa muotoilua: Eri tuoteryhmien tuottajayhteisöjen on lisäksi tarpeellisin yhteistoimin edistettävä tuottajan mahdollisuutta hoitaa eri tuoteryhmiä koskevat tuottajavastuuvuorotensa yhden toimijan kautta.

66 § Tuottajayhteisöjen palveluhankinta

Ehdotuksen mukaan tuottajayhteisön olisi julkaistava yleisessä tietoverkossa tiedot palveluhankinnoissaan noudatettavista yleisistä periaatteista ja menettelyistä.

On oikein, että tuottajayhteisöjen tulee pyrkiä toimimaan tasapuolisesti ja kilpailua vääristämättömästi markkinoilla. Tästä on olemassa jo säännös voimassa olevassa jätelaissa.

Uusi määräys tarkoittaisi todennäköisesti sitä, että tuottajayhteisöjen tulee laatia säännöt julkisia hankintoja koskevien sääntöjen kaltaisina, kevennettyinä ja julkaista ne. Julkaiseminen voi aiheuttaa turhia, aikaa vieviä ja kalliita valituksia, mikä ei ole toivottavaa.

Huomioitava on, että tuottajayhteisöllä tulee olla, kuten nykyisen lain mukaan, mahdollisuus hoitaa itse koko tai pääosa jätteiden kierrätyksestä ja jätehuollosta myös itse.

On myös huomioitava, että tuottajayhteisöt ovat rakenteeltaan tuottajien omistamia osakeyhtiöitä tai tuottajien perustamia yhdistyksiä. Näin ollen julkisten hankintojen sääntelyä ei niissä sovelleta.

66 a §: Tuottajan tai muun toimijan valtuutettu edustaja

Ehdotuksen 66 a § on vaikeasti tulkittava koska siinä sähkö- ja elektroniikkalaitteiden tuottajia koskevasta nykyisen lain 66 a §:stä poiketen annetaan muiden alojen tuottajille mahdollisuus liittyä myös suoraan tuottajayhteisöön. Mahdollisuus liittyä suoraan tuottajayhteisöön olisi selvyiden vuoksi ulotettava kaikille tuottajavastuualoille. Mikäli se ei ylikansallisesta sääntelyn vuoksi ole mahdollista, ehdotamme ainakin 2 momentin muotoilua täsmennettävän seuraavasti:

”Toiseen valtioon sijoittautuneen etämyyjän on nimettävä Suomeen sijoittautunut valtuutettu edustaja vastaamaan velvoitteistaan Suomessa tai liityttävä suoraan hyväksytyyn tuottajayhteisöön.”

On ehdottoman kannatettavaa, että mahdollisuus nimetä valtuutettu edustaja ulotetaan samalla kertaa koskemaan myös kolmansiin maihin sijoittautuneita toimijoita.

66 c § Tuottajavastuujärjestelmien yhteistyöryhmä

Ehdotetussa uudessa pykälässä säädettäisiin tuottajavastuujärjestelmien yhteistyöryhmän perustamisesta sekä sen tehtävästä ja kokoonpanosta. Yhteistyöryhmän tehtävänä olisi vaihtaa tietoa tuottajavastuujärjestelmien toiminnasta. Näemme, että tiedonkulun tehostamiseksi yhteistyöryhmän olisi katettava kaikki tuottajavastuualat, ei yksittäisiä tuottajavastuualoja. Nykyisin tämä yhteistoiminta on toteutunut vapaaehtoisesti Tuottajayhteisöjen neuvottelukunnan (TYNK) kautta. Näin katsomme, ettei kyseistä toimintaa ole syytä laajentaa lainsäädännöllä. Mikäli yhteistyöryhmästä kuitenkin jätelaissa säädetään ehdotetulla tavalla, tulisi yhteistyöryhmään saada viranomaisten välisen tiedonvaihdon parantamiseksi mukaan paikallisten viranomaisten lisäksi myös muut lain valvontaviranomaiset: Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, Tulli ja Suomen Ympäristökeskus.

Muut jätelain pykälät

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen muista luvuista ja niiden perusteluista

25 §: Muut valvontaviranomaiset

Nykyisen jätelain 25 §:ssä säädetään, että tullin tehtäviin kuuluu valvoa toimialallaan 68 §:ssä tarkoitettuja juomapakkauksia koskevien tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista sekä yhteistyössä Suomen ympäristökeskuksen kanssa jätteiden kansainvälisiä siirtoja. Lisäksi tullil valvoo elohopea-asetuksen 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tuontia jätteenä koskevan rajoituksen noudattamista. Nykyisen sääntelyn mukaan Tullin rooli rajoittuu siis lähinnä jätteiden kansainvälisen siirron valvontaan, vaikka käytännössä Tulli on ainoa viranomainen, jolla on tiedot markkinoille saatetuista tuotteista ja tuottajista sekä mahdollisuus valvoa ja pysäyttää jätelain vastaisten tuotteiden markkinoille laskeminen. Katsomme, että Tullin jätelain mukaisiin valvontatehtäviin tulisi sisällyttää valvontayhteistyö Pirkanmaan ELY-keskuksen kanssa tuottajavastuun toteutumista Suomen markkinoille saatettavien tuotteiden ja maahantuojien tietojen osalta, sekä velvollisuus estää jätelain 128 §:n 1 mom. 2 kohdan mukaisten tuotteiden markkinoille laskeminen.

117 §: Tullin tehtävät

Tullin mahdollisuuksia pysäyttää jätelain vastaisten tuotteiden markkinoille laskeminen ja velvollisuutta luovuttaa tietoa ja tilastoja valvontaviranomaisen käyttöön tuottajavastuun valvonnan tehostamiseksi tulisi lisätä. Nykyisen sääntelyn mukaan Tullin rooli rajoittuu lähinnä jätteiden kansainvälisen siirron valvontaan, vaikka käytännössä Tulli on ainoa viranomainen, jolla on tiedot markkinoille saatetuista tuotteista ja tuottajista sekä mahdollisuus valvoa ja pysäyttää jätelain vastaisten tuotteiden markkinoille laskeminen.

142 §: Jätehuollon rekisterien ja tuottajarekisterin ylläpito

Tuottajavastuun hoitamisen näkökulmasta on erityisen tärkeää tietää, mitkä yritykset ovat hoitaneet tuottajavastuunvelvoitteensa ja millä tuottajavastuualalla. Kuten tiedetään, niin usein yritys on

vastuussa useammalta tuottajavastuualalta. Pirkanmaan ELY-keskus ylläpitää tällä hetkellä julkista listaa tuottajarekisteriin hyväksytyistä yrityksistä, mutta listalta löytyy vain suoraan rekisteriin hyväksytyt tuottajat ja tuottajayhteisöt. Näin ollen saadaksesen tiedon jonkun yrityksen tuottajavastuuvaihtojen hoitamisesta asia on mahdollista selvittää ainoastaan käymällä jokaisen tuottajayhteisön internet -sivulla ja tarkistaa sitä kautta, onko yritys jonkun tuottajayhteisön jäsen. Erityisesti nyt, kun tuottajavastuu koskee entistä laajempaa joukkoa yrityksiä, tuottajarekisterille tulisi asettaa vastaavat vaatimukset kuin jätehuoltorekisterille on asetettu (ehdotuksen 142a §:ssä).

Ehdotamme lakiin lisättäväksi uutta pykälää 142 b §:

142 b § Tuottajarekisteriä koskeva tietopalvelu

Pirkanmaan ELY-keskuksen on ylläpidettävä tietoverkossa tietopalvelua, jossa on ajantasaiset tiedot tuottajarekisteriin hyväksytyistä tuottajista, tuottajayhteisöistä ja tuottajayhteisöjen jäsenistä sekä tiedot tuottajavastuun hoitamisesta. Tuottajavastuurekisteristä on voitava hakea tietoja rajattuna hakuna käyttäen hakuperusteena yrityksen nimeä tai

Y-tunnusta.

Tietojärjestelmässä julkaistavat tiedot saa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentin estämättä sisältää tuottajan nimeä ja y-tunnusta koskevat tiedot. Henkilötiedot on poistettava tietopalvelusta viipymättä sen jälkeen, kun tuottajarekisteriin hyväksyty tai merkitty toiminta on päättynyt ja tieto päättymisestä on merkitty tuottajarekisteriin taikka hyväksyminen on jätelain 107 §:n nojalla peruutettu tai määrätty raukeamaan lainvoimaisella päätöksellä. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tietopalveluun sisällytettävistä tiedoista ja niiden käsittelystä.

Nykyinen tilanne vaikeuttaa vapaamatkustajavalvontaa, eikä esimerkiksi jakelijan tai viranomaisen ole mahdollista tarkistaa, onko joku yritys hoitanut tuottajavastuuvaihtojensa tietyn tuotteen osalta. Tuottajarekisterin kehittäminen edellä mainittuun suuntaan edistäisi myös yhden luukun periaatetta, koska sillä tavoin saataisiin kaikki tiedot kaikista tuottajavastuun hoitaneista yrityksistä yhteen paikkaan ja julkisesti tarkasteltavaksi.

Muiden lakien muutettavat pykälät (ympäristönsuojelulaki, kemikaalilaki, rikoslaki ja laki rikesakkorikkomuksista)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ympäristönsuojelulakiin, kemikaalilakiin, rikoslakiin ja ehdotetuista pykälämuutoksista ja niiden perusteluista

-

Asetusyhteenvedo

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätealan asetuksiin ehdotettavien muutosten keskeisestä sisällöstä

Vaikutusten arviointi

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne perustelujen luvuista 4.2-5.

Jätelakiehdotuksen perusteluissa (s. 39) todetaan esityksestä aiheutuvan ”osin merkittävää hallinnollista ja muuta sääntelytaakkaa yrityksille”. Lisäksi todetaan, että: ”esitys sisältää useita lisäyksiä toiminnanharjoittajien hallinnollisiin velvoitteisiin, joista kuitenkin kaikki eivät tarkoittaisi merkittävää muutosta nykytilaan verrattuna”. Olemmekin huolissamme siitä, että tuottajavastuuta koskevat sääntelyehdotukset keskittyvät pitkälti nykyisten tuottajavastuujärjestelmien sääntelyyn ja asettavat lisävaatimuksia jo rekisteröityneille tuottajille, vaikka tiedetään, että tuottajavastuujärjestelmien ongelma on se, että kaikki vastuulliset eivät osallistu kustannuksiin. Näin ollen katsomme, että jätedirektiivistä johdettavat tuottajavastuun minimivaatimukset ovat perusteltuja, mutta niiden lisäksi tuottajien hallinnollista taakkaa ja kustannuksia lisääviä vaatimuksia tulisi asettaa hyvin harkiten ja perustellen.

Muuta

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne perusteluiden muista osista ja muista mahdollisista asioista

Tuottajavastuun hoitamatta jättämisestä aiheutuvat sanktiot eivät tällä hetkellä riittävästi kannusta vapaamatkustajia hoitamaan velvoitteitaan, joten kannustimia hoitaa tuottajavastuuvälitteet tulisi lisätä. Tuottajavastuun hoitamisen tulisi olla yrityksille yhtä tärkeää kuin esim. RoHS-yhteensopivuuden ja tätä voisi edistää edellyttämällä sitä kaikissa julkisissa hankinnoissa.

Tuottajavastuutilastointia olisi hyvä kehittää siihen suuntaan, että tilastoista kävisi ilmi tilastojen tietosisältö, tiedonkeruumenetelmät ja tietolähteet Tilastokeskuksen tilastojulkaisujen tavoin. Tämä lisäisi läpinäkyvyyttä tiedonkeruumenetelmien ja tietolähteiden osalta.

Jokela Eija
Tuottajayhteisöjen neuvottelukunta, TYNK